

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญ

วิทยาการทางเทคโนโลยีที่ก้าวหน้าอย่างรวดเร็ว ทำให้สังคมในโลกปัจจุบันกำลังได้รับผลของเทคโนโลยีสารสนเทศ โดยเฉพาะการดำเนินธุรกรรมแบบอิเล็กทรอนิกส์บนเครือข่ายอินเทอร์เน็ตและคอมพิวเตอร์ในเรื่องต่าง ๆ นั้น ระบบคอมพิวเตอร์จะช่วยในการประมวลผลข้อมูล เก็บข้อมูล รวมทั้งช่วยในการค้นหาข้อมูลและแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างกันซึ่งทำได้สะดวก รวดเร็ว ไม่ต้องคำนึงถึงระยะทางที่ห่างไกล ทำให้ระบบการทำงานของธุรกิจต่างๆ ขยายตัวและสามารถให้บริการได้อย่างกว้างขวาง ส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางสังคมไม่ว่าจะเป็นการใช้ชีวิตและการดำเนินกิจการต่างๆ ล้วนต้องอาศัยข้อมูลข่าวสารมากขึ้น โดยเฉพาะด้านการศึกษา บทบาทของมหาวิทยาลัยต่างๆ ต้องปรับเปลี่ยนและดำเนินการ เพื่อต้องการให้มีการเรียนการสอนได้มาก รวดเร็ว และต้นทุนต่ำ การผลิตบุคลากรต้องกระทำได้ทันกับการเปลี่ยนแปลงเทคโนโลยี ทำให้มหาวิทยาลัยต่างๆ หันมาให้ความสนใจระบบการเรียนรู้แบบใหม่เสริมกับระบบเดิมที่เรียกว่า E-learning คือมีการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการศึกษา เพื่อรองรับระบบการเรียนรู้ที่มีข้อมูลข่าวสารจำนวนมาก การเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพสูง ลงทุนต่ำ และได้ผลการกระจายสู่มวลชนได้จำนวนมาก รวมทั้งเปลี่ยนแปลงระบบการดำเนินงานในมหาวิทยาลัยเข้าสู่การดำเนินงานที่เน้นนำเทคโนโลยีด้านคอมพิวเตอร์และระบบเครือข่ายเข้ามาช่วยในการดำเนินงานด้านต่างๆ ของมหาวิทยาลัย หรือที่เรียกว่า E-University (สารานุกรมประจำสัปดาห์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2543)

มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต เป็นมหาวิทยาลัยแห่งหนึ่ง ที่เน้นการนำเทคโนโลยีสารสนเทศเข้ามาใช้ในการจัดการเรียนการสอน รวมทั้งการบริหารจัดการอย่างเป็นระบบและมีประสิทธิภาพ ดังปรัชญาที่ว่า “เทคโนโลยีก้าวไกล อยู่ที่ไหนก็เรียนได้ ภายใต้มาตรฐานเดียวกัน” จากวิสัยทัศน์และปรัชญาของมหาวิทยาลัยนั่นเอง มหาวิทยาลัยได้จัดวางระบบโครงสร้างพื้นฐานที่จำเป็นในการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนที่อำนวยความสะดวกในการค้นคว้าข้อมูล ผ่านระบบคอมพิวเตอร์และเครือข่ายสารสนเทศ เช่น ห้องสมุดเสมือน (Virtual Library) สำหรับจัดเก็บฐานข้อมูลความรู้ และเป็นแหล่งบริการองค์ความรู้ ห้องเรียนและห้องประชุมทางไกล (Video-Conference) ที่ดำเนินการสอนที่เดียวแต่เรียนรู้ได้จากหลายที่ด้วยการเชื่อมโยงการสอนแบบสองทาง (Two-ways Communication) ที่นักศึกษาและอาจารย์สามารถอภิปราย ชักถาม ได้ตอบกันได้ และนักศึกษาสามารถดูข้อมูลย้อนหลังได้โดยการใช้ระบบวีดิทัศน์ตามคำขอ (Video on Demand) นอกจากนี้ยังมีห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์ มีการสนับสนุนการเรียนรู้แบบ e-Learning รวมทั้งมีผู้

ทะเบียนแบบออนไลน์ที่นักศึกษาสามารถใช้เพื่อการลงทะเบียน ตรวจสอบผลการเรียนได้อย่างทันสมัย สะดวกและทั่วถึง(ศิริโรจน์ ผลพันธิน, 2548)

มหาวิทยาลัยเน้นพัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศที่จำเป็นสำหรับการบริหารจัดการให้มากขึ้น เช่น การจัดทำฐานข้อมูลด้านการวิจัย ฐานข้อมูลบุคลากรที่สมบูรณ์เป็นปัจจุบันซึ่งหน่วยงานภายในและผู้บริหารทุกระดับ สามารถนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อการพัฒนาได้ทันที และใช้ความเข้มแข็งของระบบสารสนเทศเพื่อส่งเสริมการบริหารวิชาการและการบริหารจัดการ โดยเน้นการเพิ่มศักยภาพความพร้อมทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ เป็นกลไกในการสร้างแหล่งบริการองค์ความรู้สำหรับใช้เป็นฐานในการเรียนรู้ตลอดชีวิตของทั้งนักศึกษา คณาจารย์ บุคลากร ผู้บริหาร ชุมชน และเอื้อถึงคนพิการด้วย (ศิริโรจน์ ผลพันธิน, 2548)

นอกจากนี้มหาวิทยาลัยได้พัฒนาระบบการจัดเก็บข้อมูล เพื่อสนับสนุนมาตรฐานด้านคุณภาพบัณฑิตให้มีความแม่นยำ ถูกต้อง และครบถ้วนสมบูรณ์ ส่งเสริมให้ใช้เทคโนโลยีในการเผยแพร่ตำราที่ทันสมัยซึ่งผลิตขึ้นโดยการประมวลองค์ความรู้ของคณาจารย์ และส่งเสริมให้ใช้เทคโนโลยีในการสร้างอุปกรณ์การศึกษาที่มีศักยภาพให้กว้างขวางขึ้น เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยตนเองและการเรียนรู้ตลอดชีวิตของนักศึกษา กระตุ้นให้เกิดการเปลี่ยนแปลงรูปแบบการเรียนการสอนที่ส่งเสริมให้นักศึกษาเฝ้าหาข้อมูลเพื่อจะได้เป็นคนทันสมัย ด้านความรู้ ก่อให้เกิดนิสัยรักการอ่านหนังสือ นักศึกษาและคณาจารย์สามารถใช้ความรู้ที่ได้จากการแสวงหาในระบบเทคโนโลยีของมหาวิทยาลัยไปเป็นฐานในการเรียนรู้ร่วมกันในห้องเรียน หรือบนเว็บไซต์ ที่คณาจารย์สร้างขึ้น กระบวนการดังกล่าวจะส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตของนักศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 หมวด 9 เทคโนโลยีการศึกษา มาตรา 66 ได้กล่าวไว้ว่า “ ผู้เรียนมีสิทธิได้รับการพัฒนาขีดความสามารถในการใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ในโอกาสแรกที่ทำได้ เพื่อให้มีความรู้และทักษะเพียงพอ ที่จะใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษาในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเองได้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต ” (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2542)

จากการเตรียมความพร้อมดังกล่าวในปีการศึกษา 2549 มหาวิทยาลัยได้มีนโยบายการให้ยืมคอมพิวเตอร์แบบพกพา สำหรับนักศึกษาปีที่ 1 ระดับปริญญาตรี 4 ปีทุกคน เพื่อส่งเสริมให้นักศึกษาเรียนรู้การใช้เทคโนโลยีและสามารถเข้าถึงสารสนเทศต่างๆ ได้สะดวกยิ่งขึ้นทั้งเพื่อด้านการศึกษาและพัฒนาคุณภาพชีวิต แต่เนื่องจาก นักศึกษาแต่ละคนสำเร็จการศึกษาขึ้นพื้นฐานจากหลากหลายโรงเรียนย่อมมีพื้นฐานการเรียนรู้ทางด้านเทคนิคและทักษะความชำนาญการใช้งานคอมพิวเตอร์ที่แตกต่างกัน เนื่องจากสภาพและปัญหาการใช้คอมพิวเตอร์ในโรงเรียนขาดงบประมาณในการซื้อซอฟต์แวร์ฮาร์ดแวร์และวัสดุอื่นๆ ไม่เพียงพอ แหล่งงบประมาณเพื่อสนับสนุนการนำคอมพิวเตอร์มาใช้หายาก รวมทั้งครูที่ทำหน้าที่ในการดำเนินงานด้านคอมพิวเตอร์

ไม่มีความรู้เพียงพอ (ส่งเสริม จุลกะเสียน, 2542) รวมทั้งประสิทธิภาพการใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์และคอมพิวเตอร์เพื่อการศึกษาในสถานการศึกษานั้นพื้นฐานในภาพรวมของประเทศอยู่ในระดับค่อนข้างต่ำและปัญหาสำคัญในการใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์และคอมพิวเตอร์เพื่อการศึกษาคือคอมพิวเตอร์ไม่เพียงพอกับผู้เรียน คอมพิวเตอร์ล้าสมัย ความเร็วต่ำ ไม่มีซอฟต์แวร์ใหม่ๆ (สุทธรุศรีไสย์ และคณะ, 2547) และจากการสังเกตพฤติกรรมการใช้คอมพิวเตอร์ของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิตในอดีตที่ผ่านมา พบว่านักศึกษาจะมีการใช้คอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ตเพื่องานทะเบียนออนไลน์เช่น การลงทะเบียน เพิ่มอนรายวิชา การตรวจสอบผลการเรียน เป็นต้น รวมทั้งใช้ในการสืบค้นข้อมูลต่างๆเพื่อใช้ประกอบการทำรายงานในรายวิชาต่างๆ หรือการเข้าไปทำข้อสอบ/แบบฝึกหัดตามที่ได้รับมอบหมาย นอกจากนี้นักศึกษาอาจสืบค้นข้อมูลตามความสนใจของแต่ละคน เช่น การฟังเพลงออนไลน์ การดูรายการสินค้าต่างๆ แฟชั่น ซึ่งบางครั้งส่งผลให้เครื่องคอมพิวเตอร์มีไม่เพียงพอต่อความต้องการใช้ของนักศึกษา

ด้วยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยได้ตระหนักถึงความจำเป็นที่จะต้องศึกษาพฤติกรรมและความต้องการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 ปีการศึกษา 2549 เพื่อนำมาเป็นฐานข้อมูลในการพิจารณาวางแผนปรับปรุงระบบบริหารงาน กำหนดแนวทางการแก้ไขปัญหา รวมทั้ง เพื่อใช้จัดทำข้อเสนอแนะและมาตรการเพื่อส่งเสริมและพัฒนาการใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์และเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการศึกษาต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาพฤติกรรมและความต้องการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต
2. เพื่อศึกษาพฤติกรรมการใช้งานคอมพิวเตอร์แบบพกพาของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต
3. เพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทราบพฤติกรรมและความต้องการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและคอมพิวเตอร์แบบพกพา รวมทั้งประโยชน์ที่นักศึกษาได้รับจากการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อเป็นฐานข้อมูลสำหรับการบริหารจัดการ ปรับปรุงและพัฒนาการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและคอมพิวเตอร์แบบพกพาเพื่อการศึกษา
2. เป็นฐานข้อมูลเบื้องต้นในการเตรียมการในการจัดตั้งหน่วยงานให้ความช่วยเหลือ/บริการคำปรึกษาเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์แบบพกพา
3. นำไปเป็นข้อเสนอแนะและมาตรการเพื่อส่งเสริมและพัฒนาการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและคอมพิวเตอร์แบบพกพาเพื่อการศึกษา
4. นำข้อมูลไปประกอบการพิจารณาปรับปรุงแก้ไขหรือพัฒนาระบบการบริหารงานต่อไป

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาเชิงสำรวจสถานภาพปัจจุบันเกี่ยวกับพฤติกรรมและความต้องการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 1 โดยครอบคลุมสาระตามประเด็นต่อไปนี้

1. ขอบเขตด้านประชากร เป็นนักศึกษา ณ ศูนย์การศึกษาของมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต ในเขตกรุงเทพมหานครที่มีนักศึกษาระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 1 ภาคปกติ ปีการศึกษา 2549 ซึ่งได้รับคอมพิวเตอร์แบบพกพา ตามเกณฑ์ที่มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิตกำหนด โดยแต่ละศูนย์การศึกษามีรายละเอียดดังนี้
  - 1.1 ศูนย์ระนอง2 เปิดสอนคณะวิทยาการจัดการ โปรแกรมนิเทศศาสตร์
  - 1.2 ศูนย์จรัลสนิทวงศ์ เปิดสอนคณะวิทยาการจัดการ โปรแกรมการบริหารธุรกิจ โปรแกรมการจัดการทั่วไป
  - 1.3 ศูนย์ดุสิตพัฒนชยการ เปิดสอนคณะวิทยาการจัดการ โปรแกรมการบริหารธุรกิจ โปรแกรมการจัดการทั่วไป โปรแกรมเศรษฐศาสตร์ธุรกิจ และคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ โปรแกรมภาษาอังกฤษ และภาษาอังกฤษธุรกิจ
  - 1.4 ศูนย์พงษ์สวัสดิ์ เปิดสอนคณะวิทยาการจัดการ โปรแกรมการบริหารธุรกิจ
  - 1.5 ศูนย์สันติราษฎร์ เปิดสอนคณะวิทยาการจัดการ โปรแกรมอุตสาหกรรมท่องเที่ยว
  - 1.6 ศูนย์รางน้ำ เปิดสอนคณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี โปรแกรมวิทยาการคอมพิวเตอร์ โปรแกรมเทคโนโลยีสารสนเทศ
  - 1.7 ศูนย์ลุมพินี เปิดสอน คณะวิทยาการจัดการ โปรแกรมอุตสาหกรรมท่องเที่ยว

โปรแกรมนิเทศศาสตร์ และโปรแกรมการบริหารธุรกิจ

1.8 ศูนย์สุโขทัย เปิดสอนคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ โปรแกรมรัฐศาสตร์ โปรแกรมนิติศาสตร์ และโปรแกรมรัฐประศาสนศาสตร์

2. ขอบเขตด้านเนื้อหา มุ่งศึกษาพฤติกรรมและความต้องการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในด้านดังต่อไปนี้

2.1 ศึกษาพฤติกรรมและความต้องการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศของนักศึกษา โดยแบ่งเป็นด้านต่างๆ ดังนี้ 1) ด้านการใช้งานเพื่อการศึกษา 2) ด้านการใช้งานเพื่อความบันเทิงส่วนบุคคล 3) ด้านการใช้งานเพื่อการติดต่อสื่อสาร

2.2 ศึกษาพฤติกรรมการใช้คอมพิวเตอร์แบบพกพาของนักศึกษา

2.3 ศึกษาเกี่ยวกับประโยชน์ที่นักศึกษาจะได้รับจากการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ

3. ตัวแปรที่ศึกษา

3.1 ตัวแปรต้น คือ เพศ คณะและศูนย์การศึกษา

3.2 ตัวแปรตาม คือ พฤติกรรมการใช้งานคอมพิวเตอร์แบบพกพา พฤติกรรมและความต้องการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในด้านต่อไปนี้ 1) ด้านการใช้งานเพื่อการศึกษา 2) ด้านการใช้งานเพื่อความบันเทิงส่วนบุคคล 3) ด้านการใช้งานเพื่อติดต่อสื่อสาร

สมมติฐานการวิจัย

1. กลุ่มตัวอย่างที่มีเพศต่างกัน มีพฤติกรรมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศแตกต่างกัน
2. กลุ่มตัวอย่างที่เรียนคณะต่างกัน มีพฤติกรรมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศแตกต่างกัน
3. กลุ่มตัวอย่างที่เรียนศูนย์การศึกษาต่างกัน มีพฤติกรรมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศแตกต่างกัน

นิยามศัพท์

คอมพิวเตอร์แบบพกพา หมายถึง อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ชนิดหนึ่งที่มีระบบการทำงานเป็นแบบอัตโนมัติ ช่วยในการทำงานต่างๆของมนุษย์ทั้งที่ง่ายและซับซ้อน โดยการรับข้อมูลเข้า (Input) เพื่อทำการประมวลผล (Process) และแสดงผลลัพธ์ (Output) ออกมา ซึ่งมีขนาดกะทัดรัดสามารถนำไปใช้งานในสถานที่ต่างๆได้ง่าย โดยในงานวิจัยครั้งนี้จะหมายถึงเครื่องคอมพิวเตอร์แบบพกพา (Notebook Computer) ที่เป็นลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต

คอมพิวเตอร์เพื่อการศึกษา หมายถึง การนำคอมพิวเตอร์มาใช้งานด้านการศึกษา ได้แก่ การลงทะเบียน การตรวจผลการเรียน การพิมพ์รายงาน การสืบค้นข้อมูลในอินเทอร์เน็ต รวมทั้ง การเรียนผ่านระบบอินเทอร์เน็ต เช่น Video on Demand , E-Learning(Blackboard) เป็นต้น

เทคโนโลยีสารสนเทศ (Information Technology) หมายถึงการนำ เครื่องมือ อุปกรณ์ ต่างๆเช่น คอมพิวเตอร์ เครื่องใช้สำนักงาน อุปกรณ์โทรคมนาคมต่างๆ รวมทั้งซอฟต์แวร์ มาใช้ใน กระบวนการรวบรวม จัดเก็บ ประมวลผล เพื่อให้แสดงผลลัพธ์หรือสารสนเทศที่สามารถนำไปใช้ ประโยชน์ต่อไป

พฤติกรรมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ หมายถึง ลักษณะการกระทำหรือการแสดงออก ถึงระดับการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศตามความต้องการของแต่ละบุคคลในด้านการศึกษา ด้านเพื่อ ความบันเทิง และด้านการติดต่อสื่อสาร

ความต้องการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ หมายถึง ความประสงค์ของแต่ละบุคคลที่จะ ได้รับการตอบสนองตามจุดมุ่งหมายของตนเองจากการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในด้านการศึกษา ด้านเพื่อความบันเทิง และด้านการติดต่อสื่อสาร

พฤติกรรมการใช้งานคอมพิวเตอร์ หมายถึง การกระทำหรือการใช้งานเครื่องคอมพิวเตอร์ แบบพกพาเกี่ยวกับสถานที่ใช้งาน ช่วงเวลาที่ใช้งาน ระยะเวลาที่ใช้งานแต่ละครั้ง โปรแกรมที่ติดตั้ง ในเครื่องคอมพิวเตอร์ รวมทั้งการนำเครื่องคอมพิวเตอร์มาใช้ในการเรียนการสอน เป็นต้น